

‘In Wallonië ga je kijken naar vette gelukkige bourgeois, in Vlaanderen naar de Vierde Wereld’

Elke Van Campenhout

Over cliché's en waarheden als een koe. Over opleiding, cultureel verschil, sociale bewogenheid en liberale cultuurpolitiek. Over het groene gras aan de overkant. Een gesprek tussen Jean-Benoît Ugueux en Manah Depauw. Twee Waalse makers die de taalgrens zijn overgestoken en het Belgische speelveld kritisch doorlichten.

JEAN-BENOÎT UGUEUX Er bestaat wel degelijk een verschil tussen het Waalse en het Vlaamse theater. En dat verschil ontstaat al in de opleidingen. In het Waalse theater word je als acteur opgeleid om een verhaal te vertellen. Aan het begin van de repetitieperiode wordt iedereen het eens over wat er moet verteld worden met een bepaald stuk. Bijvoorbeeld: ‘Hedda Gabler is wel degelijk krankzinnig’, en van daaruit vult iedereen dan zijn rol in. Dat wil niet zeggen dat er altijd, mooi, braaf theater wordt gemaakt. Maar wel dat je één overkoepelend verhaal hebt waartoe je personage zich een hele voorstelling verhoudt. En dat heel anders functioneert dan het verbrokkelde theater dat je soms in Vlaanderen ziet, waar er een heleboel mensen in al hun eigenheid op het podium staan, en zich eigenlijk niet helemaal bewust zijn van het overspannende verhaal.

MANAH DEPAUW Het verschil zit ‘m in de manier waarop er over het ‘personage’ wordt nagedacht in beide tradities. Voor ons afstudeerproject speelde ik een vrouw, en mijn grootste werk was om uit te zoeken hoe die vrouw in de wereld stond. Of het een Marina was uit Charleroi, of een decadente bourgeoisie. Dat is ons tijdens de opleiding ingelepeld, die doorgedreven aandacht voor de ontwikkeling van een sociale achtergrond voor je personage. In Vlaanderen wordt daar veel vlotter overheen gewalst. *T'en fais pas*, pak gewoon de tekst in handen en doe er iets mee.

UGUEUX In Wallonië kan je niet werken zonder sociale context, dat is een erfenis uit de traditie van het geëngageerde theater. Je moet je constant bewust zijn van je parameters: waar komt je personage

vandaan? Waar gaat het naartoe? Wat is zijn drijfveer om te handelen? Eigenlijk een klassieke Stanislavski, maar heel erg sociaal gedetermineerd.

Omdat er meer op repertoire wordt gewerkt, blijft de bewegingsvrijheid van de dramaturg vrij beperkt. Tsjechov blijft Tsjechov en Nina Nina. Na de initiële beslissing over hoe de tekst wordt geïnterpreteerd, ligt alles dus min of meer vast. De dramaturg is meer een geschiedkenner die de omstandigheden waarin het stuk is gecreëerd en historische weetjes uit de voorstellingspraktijk aanbrengt. Hoe werd een stuk gespeeld in de tijd van Molière, bijvoorbeeld. Hoe zat de geschiedenis toen in elkaar, hoe waren de sociale verhoudingen gestructureerd. De dramaturg houdt zich niet bezig met de personages of de speelstijl. In Vlaanderen is dramaturgie ook scenisch en dramatisch, daar zie je gehandicapten en kinderen op scène staan omdat dat de betekenis van de tekst uit de haak trekt. En dat is een typisch verschijnsel van de dramaturg die ook een artistieke verantwoordelijkheid opneemt.

DEPAUW In het slechtste geval resulteert die repertoirelijn in: Moeder Courage van Brecht gespeeld als een oud besje met een sjaltje om haar hoofd en met roetvlekken op haar gezicht. Er zijn ook weinig hedendaagse schrijvers aan Waalse kant, en ook dat hangt samen met de opleidingen, die makers en uitvoerders zorgvuldig van elkaar scheiden. De acteur is daar een instrument in handen van de regisseur, en niet getraind om na te denken over een stuk. In Vlaanderen lopen die functies veel meer door elkaar, waardoor je met twee heel andere acteerstijlen zit. Het grote verschil is ook dat Vlaanderen vanaf de jaren '80 zijn cultuur heeft gesoigneerd en internationaal gepro-